

NIXON SAG INTE PÅ TV!

- Tanken att det skulle vara lättare för svensarna än för oss amerikaner att bevara demokratin i ett kärnkraftssamhälle, det är nog en stor illusion.
- Orden kommer från en lägmäld, strikt klädd man som sitter i skuggan av ett träd intill University of Californias huvudbyggnad i Los Angeles. För några år sedan var han omtalad över hela världen. Fd militär rådgivare i Indokina. Fd regeringstjänsteman i Washington. Ex CIA. Hatad av Nixonfolket och den amerikanska militären, hyllad av Vietnamkrigets motståndare - Daniel Ellsbergh, mannen som avslöjade the Pentagon papers.

- Kärnkraftsfrågan skiljer sig från alla andra. Det handlar om beslut som blir bestämmande för kommande generationer, för om det alls kommer att finnas kommande generationer. Detta är något som det mänskliga samhället aldrig någonsin i historien konfronterats med, politiken saknar erfarenhet av en fråga som den här. Våra partier står handfallna och våra vanliga politiska instrument med all den manipulation och allt det bedrägeri som ingår i ~~xpxx~~ de vanliga spelreglerna klarar inte en sådan fråga utan vidare. Vi måste tänka framåt i ett tidsperspektiv som vi tidigare inte behövt ha. Ser vi inte upp nu kan vi förbereda en katastrof för allt mänskligt liv på jorden.

- Kärnkraftsfrågan påminner om Watergate och Vietnam? Precis som då försöker regeringen släta över farorna och söva allmänheten med genattsagor, barnsagor om att allt är som det ska... de lurar oss, och de behandlar oss som barn.

- Menar ni att regeringen och kärnkraftsindustrin avsiktligt vilseleder folk?

- Det är klart att de gör. Men det är ingenting som är utmärkande för USA, det samma gäller till exempel i Sverige. Svenskarna bedrar sig om de tror att just deras demokrati inte skulle hotas av kärnkraften.

- Ska man lyckas bryta igenom den officiella lögnen krävs det mycket, säger Ellsbergh. Man måste skaffa sig mycket kunskap, och man måste visa civilkurage. "Medborgerlig olydnad" heter det ibland på amerikanska. Inte goda spelreglerna. En stark politisk handling kan vara det bästa sättet att öppna ögonen på folk. Man måste använda sin fantasi, och man måste kanske ta risker... kanske fängelse kanske tvingas man sätta jobb eller karriär på spel. Men här frågan är ingenting som man kan lämna över till regeringar, folk måste själva ta initiativ, ta ställning själva och få andra att ta ställning. Som Thoreau en gång sa i vårt land: det är nödvändigt att göra fräga om sin röst till något mer än en bit papper, en valsedel, man måste styrka sin vilja med hela tyngden av sin varelse, med hela det inflytande man kan uppbruda.

Det här är inga tomma ord. Ellsbergh notades med 115 års fängelse för sitt handlingar år 1970 när han läckte regeringsdokument till de massmedia som sedan klädde av den amerikanska krigspolitikerna i Indokina på 60-talet. Han visste mycket väl vad han hade att vänta. Visserligen slapp han fängelse, men alla förtroendeposter var i fortsättningen stängda för honom. Men Ellsberg ångrar ingenting.

"Man menar att det alltid är värt att protestera, hur hopplösa utsikterna än kan se ut. Vietnam räddades från kärnvapen av demonstranterna som marscherade förbi Vita Huset i oktober 1969, säger han.

- Vid det tillfället försökte regeringen på alla sätt vifta bort demonstrationer och göra gällande att de inte hade någon som helst effekt. Nixon lät meddela att han inte ens tittade ut genom Vita Husets fönster när de marscherade förbi, utan föredrog att se på en fotbollsmatch i TV. Men Nixon, Kissingers och Haldemans memorarer säger någonting helt annat. Skälet till att man inte trappade upp kriget i början av november det året var just dessa tio- och tolvåringar, dessa män, kvinnor och barn på trottoaren utanför....

det var de som gjorde det omöjligt för honom att verkställa sitt hot.

- Idag säger jag till en del av dem, de som nu är i tjugoförårsåldern, att de aldrig i sitt liv kan göra något mer effektivt än det där. De köpte ytterligare tio år för mänskligheten. Tio år som vi visserligen inte förvaltat väl. Men vad de gjorde hade en verklig effekt.

- Deras protest var fullständigt laglig, den krävde inte ens någon "medborgerlig olydnad". Men samtidigt fanns det andra som gick i fängelse för att visa den brännande nödvändigheten av att protestera, nödvändigheten av att satsa hela sitt liv i detta. Det var något som talade till många, och det gjorde intryck på mig. Jag var regeringens rådgivare, och jag skulle inte ha kommit på idén att göra vad jag sedan gjorde om jag inte haft dås exempel, dessa som visade sådant civilkurage var det som fick mig att riskera 115 års fängelse.

Ellsbergs politiska engagemang har fortsatt. Idag är han aktiv i kampen mot kärnkraft i USA, utifrån en övertygelse att den hotar världsfreden och leder till bildandet av en polisstat.

- Till sist är demokratin helt oförenlig med kärnkraften, helt enkelt därför att processen ger upphov till så mycket explosivt, giftigt, förorenande material att en enorm poliskontroll blir nödvändig. Man måste ha koll på varje kilo, varje hekto, av allt gift som produceras i hundratals ton. Man kan inte utöva en sådan kontroll och verkligen hålla demokratin levande på samma gång. Till slut måste man skydda sig till och för de egna medborgarna.

Ellsbergh riktar sin varning för en antidemokratisk utveckling i Sverige i SISTA VARNINGEN, Lennart Palmers långfilm om kärnkraft som har premiär de första dagarna i mars. ~~Kärnkraftens farliga konsekvenser~~ Lennart Palmer filmade i Harrisburg från TMI-olyckans fjärde dag, och kompletterade den amerikanska delen av filmningarna under hösten. För många av de kärnkraftens kritiker som framträdde i SISTA VARNINGEN är kärnkraftsfrågan ^{framförallt} en fråga om demokratin och demokratin innehåll, möjligheterna att använda sina rättigheter, och rättigheten att inte bli utlämnad för ~~experiment~~ något man inte valt. Daniel Ellsberg är en av många färdiga figurer som intervjuas.

- Sverige kan antingen göra som andra länder... fortsätta på en passiv, kortsik bana utan minsta hänsyn till framtida generationer... eller så kan svenskarna

" Vi vill inte vara med om det här." Man kan ställa sig på den ena didan, eller på den andra. Man kan ge vika för kärnkraftsindustrin eller föregå med ett nytt exempel och säga " vi kan leva utan det här, vi kan hitta alternativ, det väljer vi." Ett sådant exempel går ovanför politiken, det talar inte till vår egen livstid utan till våra barn och alla barn som följer....

Han reser sig och går in till universitetssalarna. Därinne håller han på att avslöja University of Californias inblandning i amerikansk kärnvapendesign, från Hiroshima till neutronbomben. Inte heller på denna arbetsplats är han populär bland maktens män.

Steven Croall